

WSPÓLNA PRZESTRZEŃ
gra interesów / dobro wspólne
krajobraz
prawo wobec potrzeb społecznych

„Pan z Polski? A tak, pamiętam, brzydki kraj.”

Le Corbusier

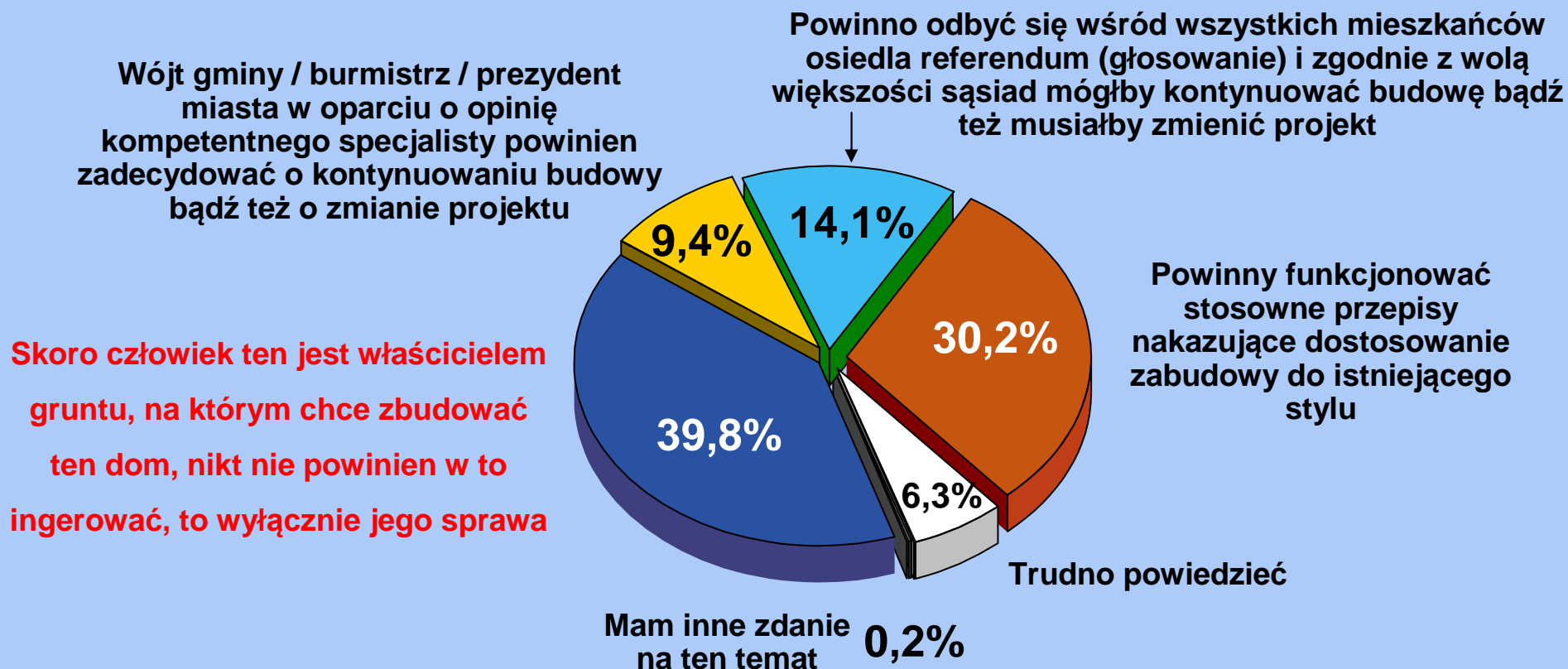
Olgierd R. Dziekoński

Stan obecny:

- **niewdrożona Europejska Konwencja Krajobrazowa**, którą Polska podpisała, ratyfikowała i która w 2005 roku weszła w życie,
- **brak instrumentów** dla skutecznej ochrony krajobrazu otwartego,
- brak narzędzi dla ochrony krajobrazu **w skali lokalnej**.
- **nikły udział społeczeństwa** w debacie o jakości krajobrazu- bezsilność uczestników dyskusji ^{2/17}

Założmy, że mieszka Pan(i) na osiedlu domów jednorodzinnych, które zostało zbudowane w jednolitym stylu. Wszystkie budynki mieszkalne są do siebie podobne, a budynki użyteczności publicznej, takie jak urzędy, czy sklepy, wkomponowane są w istniejący w miejscowości styl zabudowy. Tymczasem właściciel sąsiadującej z Panem(ią) działki postanawia wybudować dom, który będzie całkowicie różny od pozostałych budynków w okolicy. Które z przedstawionych rozwiązań wydaje się Panu(i) najbardziej odpowiednie w zaistniałej sytuacji?

Badania CBOS 2008

Bezsilność prawa

- obszary chronionego krajobrazu – 22,8% powierzchni,
- parki krajobrazowe – 8,4% powierzchni kraju.

(dane: GDOŚ)

- **ustawa o ochronie przyrody** przewiduje dla tych obszarów szczególne formy ochrony **ale....**
- **na terenie min. 13 województw** w parkach krajobrazowych i na obszarach chronionego krajobrazu **budowane są w oparciu o WZ dominanty krajobrazowe: farmy wiatrowe, kominy, silosy, maszty telefonii komórkowej itp.**

Chaos w przestrzeni otwartej...

65% Polaków uważa, że obiekty wyróżniające się w krajobrazie (np. maszty telefonii komórkowej, silosy, kominy itp.) szpecą.

Zakazu ich lokowania na terenach cennych krajobrazowo domaga się 76,1% badanych!

91,3% Polaków interesuje się tym, jak wygląda przestrzeń publiczna w której żyją – to o ponad 10 punktów procentowych więcej niż przed czterema laty

CBOS grudzień 2014

...i chaos w miastach

Za **jakość architektury** budynków mieszkalnych – zdaniem **53,4%** badanych **powinny odpowiadać władze lokalne**, a w drugiej kolejności architekci (51,9%).

Nie chcemy reklam

- w miejscach o unikatowym krajobrazie (81,4%)
- w śródmieściach miast (71,1%)
- wzdłuż dróg publicznych poza obszarem zabudowanym (54,9%)

CBOS grudzień 2014

Cele ustawy krajobrazowej:

- wdrożenie postanowień **Europejskiej Konwencji Krajobrazowej**,
- identyfikację, waloryzację i określenie zagrożeń, które pozwolą na **skuteczną ochronę priorytetowych krajobrazów**
→ **audyt krajobrazowy**,
- **nowe instrumenty** prawne sprzyjające ochronie krajobrazu → zakazy dla ochrony krajobrazu w PK i OChK i zasady sytuowania obiektów małej architektury.
- **Zwiększenie kontroli społecznej** nad jakością krajobrazu

Kalendarium procesu

- 13 kwietnia 2011 r. – FDP „Ochrona krajobrazu przyrodniczego i kulturowego a rozwój cywilizacyjny”
- 21 maja 2013 r. – FDP „Krajobraz Polski dobrem publicznym – potrzeba zmian w zarządzaniu krajobrazem”
- 21 maja – 20 czerwca 2013 r. – konsultacje społeczne
- 28 czerwca 2013 r. – Prezydent RP Bronisław Komorowski kieruje projekt ustawy do Sejmu
 - 8 października 2013 – 3 marca 2015 roku prace w podkomisji nadzwyczajnej
- 21 października 2014 r. – FDP, publikacja raportu Przestrzeń Życia Polaków
- 20 marca 2015 r. – III czytanie
- 16 kwietnia 2015 r. – głosowanie w Senacie
- 24 kwietnia 2015 r. – Sejm przyjął poprawki
- 11 września 2015 r. - Ustawa wchodzi w życie

Potrzeba planowania krajobrazu

– audyt krajobrazowy

- **audyt krajobrazowy** – identyfikacja, waloryzacja i określenie zagrożeń, pozwolą samorządowi województwa na skuteczną ochronę priorytetowych krajobrazów,
- umożliwi **weryfikację istniejących** parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
- umożliwi **wprowadzenia zakazów przez sejmiki województw** w formie przepisów prawa miejscowego dotyczących m.in.
 - lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
 - lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej,
 - lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m

w parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu.

Chaos reklamowy

fot. Miasto Moje A W Nim_{10/17}

Narzędzia – bezpieczeństwo na drogach i ład w ich otoczeniu

- Na reklamach świetlnych widocznych z jezdni przez kierowcę:
 - niedopuszczalne jest wyświetlanie ruchomych obrazów;
 - niedopuszczalne jest stosowanie efektów wizualnych i przerw pomiędzy kolejno wyświetlanymi informacjami;
 - minimalny czas prezentacji informacji wizualnej musi być dłuższy niż 10 sekund.
- **Minister transportu określi**, w drodze rozporządzenia, **maksymalną luminancję** powierzchni informacji wizualnej umieszczonej na reklamie emitującej światło.
- **Zakaz wszelkich urządzeń reklamowych w otoczeniu drogi** /zmiana obecnej normy

Narzędzia – kodeks reklamowy

Gminny kodeks reklamowy = porządek + dodatkowe dochody

- zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane
- zasady i warunki sytuowania, gabaryty oraz **liczba szyldów**, które mogą być umieszczone na nieruchomości
- różne regulacje dla różnych obszarów gminy** (określając w sposób jednoznaczny granice tych obszarów)
- warunki i termin dostosowania istniejących** w dniu jej wejścia w życie **obiektów** małej architektury, ogrodzeń oraz tablic reklamowych i urządzeń reklamowych do zakazów, zasad i warunków w niej określonych, **nie krótszy niż 12 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały.**
- wskazane obszary oraz rodzaje ogrodzeń i obiektów małej architektury dla których następuje **zwolnienie z obowiązku dostosowania**

Narzędzia – opłata reklamowa

Opłata reklamowa może być pobierana przez gminy **jedynie na obszarach, na których obowiązuje kodeks reklamowy.**

Opłaty reklamowej nie pobiera się jeżeli tablice reklamowe lub urządzenia reklamowe:

- **nie są widoczne** z przestrzeni dostępnych publicznie;
- **stanowią szyld** o ile jest on zgodny z zasadami i warunkami sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń;
- są realizacją **obowiązku nałożonego przepisami** prawa;
- służą wyłącznie do **upowszechniania informacji**:
 - trwale upamiętniającej osoby, instytucje lub wydarzenia,
 - o charakterze religijnym, związanym z działalnością kościołów lub innych związków wyznaniowych, jeżeli tablica reklamowa lub urządzenie reklamowe sytuowane są w granicach terenów użytkowanych jako miejsca kultu i działalności religijnej oraz cmentarzy.

Skuteczna egzekucja

- ✓ **kara ograniczenia wolności** albo nakładana wielokrotnie **grzywna** (w wysokości **do 5 tys. zł**),
- ✓ **kara administracyjna + decyzja** administracyjna o **dostosowaniu lub usunięciu** reklam niezgodnych z kodeksem,
- ✓ **ułatwienia ukarania osoby, która zleca** nielegalne umieszczenie ulotek, czy zawieszenie nielegalnej reklamy osobie trzeciej,
- ✓ **przepadek nielegalnie umieszczonych banerów**, co ułatwi samorządowi ich usunięcie.

**Dyskusja ciągle trwa – problem
nie jest rozwiązany!**

Raport ekspercki: Przestrzeń Życia Polaków; debata?

- Raport „Przestrzeń życia Polaków” został opracowany , jako **kolejny krok w działaniu na rzecz du przestrzennego.**
- Przygotował go zespół niezależnych ekspertów z Gdańska, Krakowa, Łodzi, Opola, Poznania, Szczecina i Warszawy **pod kierunkiem senatora RP Janusza Sepioła,**
- **Przedstawia** charakterystykę głównych procesów kształtujących rzeczywistość naszych miast i wsi i **identyfikuje zagrożenia** i ich możliwe konsekwencje – bezpośrednie i perspektywiczne,
- **Wskazuje możliwe drogi** poprawy sytuacji, m.in.:
 - wprowadzenie miejscowych przepisów urbanistycznych (standardy),
 - wspieranie inwestycji realizowanych na tzw. „brown fields”- rewitalizacja
 - ograniczenie stosowania procedury decyzji w zst do terenów zabudowanych i zacieśnienia kryteriów „dobrego sąsiedztwa”
 - obowiązek planów miejscowych dla dominant przestrzennych
 - stosowanie ekonomiczne kryteria realizacji inwestycji- opłaty urbanistyczne.

Dylematy procesu legislacji- co było , co jest

- **Kwestia dominandy krajobrazowej;** definicja w oparciu o konwencję kwartału zabudowy-
konsekwencje prawne , obowiązek planu
- **Kwestia vacatio legis;** zakaz realizacji nowych inwestycji o charakterze dominant do czasu sporządzenia audytu krajobrazowego
- **Problem pełnego zakresu regulacji** wobec szczególnych kategorii inwestycji; energetyka , telekomunikacja